

Kaunopihlaja

Fagerrönn

Sorbus meinichii (incl. *S. teodori*)

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)
BOR suojelutaso suotuisa

Koodi: 6241

Ahvenanmaalla rauhoitettu ja erityisesti suojeltava
(ÅFS 3/2002)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Kuva: Terhi Rytteri

Luonnehdinta

Teodorinpihlaja (*Sorbus teodori* Liljef.) kuvattiin vuonna 1953 triploidina ($2n=51$) kotipihlajan (*S. aucuparia*) ja suomenpihlajan (*S. hybrida*) pysyvänä, lisääntymiskykyisenä risteymänä. Jo aiemmin oli kuvattu kotipihlajan ja suomenpihlajan tetraploidit ($2n=68$) risteymä nimellä *S. meinichii*, jolle on sittemmin ehdotettu suomenkieliseksi nimeksi kaunopihlaja (Bolstad ja Salvesen 1999). Tutkissaan kaunopihlajia he löysivät ainoastaan triploideja yksilöitä ja päätyivät pitämään kaunopihlajaa tetraploidin sijaan triploidina. Tällöin *S. teodori* on *S. meinichii* -nimen nuorempi synonyymi ja teodorinpihlaja on sisällytetty kaunopihlajaan. Tämä käsitys tukee myös Hulthenin ja Friesin (1986) aiempaa esitystä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kaunopihlajan levinneisyysalue on laajempi kuin aiemmin teodorinpihlajaksi nimetyn taksonin levinneisyysalue. Kaunopihlaja kasvaa harvinaisena Etelä- ja Länsi-Norjassa, Etelä-Ruotsissa ja Ahvenanmaalla. Vanhoja tietoja on myös Turun saaristosta. Kaunopihlajan elinympäristövaatimuksia ei täysin tunneta, mutta se ei liene vaatelas. Se on yleisempi kulttuuriympäristöissä, kuten lehtoniityillä, hakamailla ja raunioilla, mutta sitä tavataan myös metsissä, tienvarsilla ja jopa öljysatamissa.

Nykytila ja uhkatekijät

Tiedot kaunopihlajan elinympäristövaatimuksista ovat edelleen puutteelliset. Ei esimerkiksi tiedetä,

minkälaiset hoitotoimet ovat lajin kannalta suotuisia ja minkälaiset haitallisia. Esiintymiä voivat uhata metsien ja pensaikkojen raivaukset, maatalousympäristöjen muutokset, tiestön parantaminen ja rakentaminen. Kaunopihlaja lisääntyy apomiktisesti ja se on vaikea tunnistaa kotipihlajan ja suomenpihlajan muista, primaarisista risteymistä, jotka ovat melko yleisiä. Todellista populaatiokokoa ei tunneta, mutta se lienee 15 ja 130 yksilön välillä. Kaunopihlajan Ahvenanmaan esiintymispaikoista yhdeksän sisältyy Natura 2000 -verkostoon, mutta paikat eivät sijaitse Ahvenanmaan luonnonsuojelulain mukaan perustetuilla luonnonsuojelualueilla.

Hoitosuositukset

Lajin nykytilaa, biologiaa ja ekologisia vaatimuksia tulee selvittää ennen kuin yksityiskohtaisia hoitosuosituksia voidaan antaa.

Lähteet

- Bolstad, A. M. & Salvesen, P. 1999. Biosystematic studies of *Sorbus meinichii* (Rosaceae) at Moster, S. Norway. *Nordic Journal of Botany* 19: 547–559.
- Hedlund, T. 1901. Monographie der Gattung *Sorbus*. *Kungliga Svenska Vetenskaps-akademiens Handlingar* 35(1): 1–147.
- Hultén, E. & Fries, M. 1986. Atlas of North European Vascular Plants. North of the Tropic of Cancer. Osa II. Koeltz Scientific Books. Königstein.
- Hægström, C.-A. 2007. Kaunopihlaja (*Sorbus meinichii* s.lat.) Suomessa. *Sorbifolia* 38(4): 147–169.
- Hægström, C.-A. 2012. Kaunopihlaja – fagerrönn. Teoksessa: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 318–320. Tammi, Helsinki.
- Hämet-Ahti, L., Kurtto, A., Lampinen, R., Piirainen, M., Suominen, J., Ulvinen, T., Uotila, P. & Väre, H. 2005. Lisäyksiä ja korjauksia Retkeilykasvion neljänteen painokseen. *Lutukka* 21: 41–88.
- Kutzelnigg, H. 1994. *Sorbus*. Teoksessa: Hegi, G., *Illustrierte Flora von Mitteleuropa IV 2B Spermatophyta: Angiospermae: Dicotyledones 2(3), 4.-6. Lieferung*, 2 p. S. 328–385. Blackwell Wissenschafts-Verlag. Berlin, Wien etc.
- Lid, J. & Lid, D. T. 1994. *Norska flora. Elven.* – Det norske samlaget. Oslo.